

## **РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ У ВИМІРІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

В умовах посилення інноваційних процесів у світі, поглиблення інформатизації та інтелектуалізації всіх сфер економік країн світу все актуальною стає проблема виникнення та поширення нових форм господарювання, зокрема, інноваційно-інтегрованих структур різного типу.

Проте, до теперішнього часу інноваційно-інтегровані структури всіх типів так і не набули значного поширення в Україні. Водночас, спостерігається низка деструктивних процесів як у сфері інноваційної діяльності, так і стосовно соціально-економічного розвитку країни в цілому, що спричинені багатьма суб'єктивними та об'єктивними чинниками.

У 2016 році за Індексом людського капіталу Україна посіла 26 місце серед 130 країн світу, покращивши за рік позицію на 5 пунктів. У 2015 році за оцінкою розвитку людського капіталу Україна посідала 31 місце серед 124 країн світу. Світовим лідером за рівнем розвитку людського капіталу, як і у 2014, стала Фінляндія. Перша десятка лідерів також не змінилася – Норвегія, Швейцарія, Японія, Нова Зеландія, Данія, Нідерланди, Канада та Бельгія. Останніми у рейтинговій оцінці є Малі, Нігерія, Чад, Ємен і Мавританія [1].

Згідно з результатами дослідження, в Україні кількість населення працездатного віку скоротилася до 30,9 млн. осіб, частка зайнятих склала 60,3%, рівень безробіття, як і торік, оцінюється у 7,2%. Середній вік нашого населення зріс із 39 до 40 років. [2]

Аналіз показників розвитку України в галузі освіти показав, що інвестиції в освіту людини відстають від більшості інших країн. Україна традиційно пишається високим рівнем освіти громадян, гідною підготовкою кадрів, незважаючи на те, що середній вік працівників сфери матеріального виробництва в Україні становить 55 років, з них частка робітників високої кваліфікації не перевищує 10 % (у США – 43 %, в Німеччині – 56 %) [3].

Отже, виробництво експлуатує трудовий потенціал, створений здебільшого ще за радянських часів, а підготовка кадрів зазнала значної трансформації. Працівники в Україні проходять перепідготовку (підвищення кваліфікації) в середньому раз на 13–15 років (у розвинених країнах – раз на 3–5 років), і за умови збереження зазначених тенденцій у 2015 р. потреба національного ринку праці у кваліфікованих кадрах задовольнятиметься лише на 35–40 % [3].

Насиченість науковими кадрами в Україні – 6 чоловік на 1 тис. економічно активного населення, тоді як у Фінляндії – 15,4, в Японії – 11, в США – 9,7, в Південній Кореї – 9,5, у Франції – 8,8, в Росії – 6,7 [4]. На думку фахівців, останніми роками в Україні фундаментальна наука сильно деградувала. Причому багато в чому за рахунок фізичної втрати людського капіталу - кращі вчені країни працюють за кордоном. Відповідно, без науки деградує сфера освіти, причому на всіх рівнях.

Тому, за даними аналізу, зазначимо, що у даний час, Україна не використовує певною мірою власний інноваційний потенціал. В державі відбувається стрімке знецінення і втрата людського капіталу, обумовлені міграційними процесами, низькою

якістю робочих місць, відсутність у частини населення навичок і компетенцій, необхідних саме в умовах інноваційного розвитку економіки.

Необхідно констатувати, що за показником Валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення серед сукупності досліджуваних країн Україна знаходиться на найнижчому рівні – 2125,4 дол. США, що в 4,3 рази менше, ніж у Росії, у 4,4 рази менше, ніж у Туреччині, в 5,9 рази менше, ніж у Польщі, та в десятки разів нижче порівняно з розвиненими країнами Європи і світу [4].

На сучасному етапі розвитку людського капіталу в Україні основним парадоксом є надлишковий кількісний розвиток ресурсів людей, що мають середню і вищу освіту, за одночасної непристосованості структури й якості цих ресурсів до потреб ринкового і державного секторів [1]. Наслідком цього парадоксу є знецінення людського капіталу порівняно з надлишком висококваліфікованої робочої сили, а також поява нового простору для нерівностей, зумовлених безробіттям освічених людей.

Іншим парадоксом розвитку людського капіталу справедливо визначено невідповідність доходів працюючого населення сучасному рівню життя, внаслідок чого значна частина населення України перебуває на межі бідності. Понад те, в стані, близькому до бідності, перебувають представники середнього класу, які потенційно повинні впливати на формування громадської думки у суспільстві. Згідно з оцінками експертів ООН, у 2014 р. за межею бідності в Україні перебували 78% людей.

Отже, Україна має значний потенціал для інноваційно-інтегрованих структур як в напрямку розробки нових технологій, так і в традиційних напрямках. Тому необхідне забезпечення організаційно-правової, фінансово-економічної та інституційної підтримки кластерних ініціатив з боку держави, сприятиме інноваційному розвитку економіки країни, підвищенню конкурентоздатності сучасних товарів на міжнародному ринку, залученню інвестицій.

### Література:

1. Левченко О. М. Інноваційно-інтегровані структури в сучасній економіці: їх класифікація [Електронний ресурс] / О. М. Левченко, О. В. Ткачук, І. О. Царенко // Ефективна економіка. – К., 2017. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5791>.
2. The Global Competitiveness Report 2016-2017 [Електронний ресурс] / К. Schwab // World Economic Forum, 2016. – 400 p. – Режим доступу: [www.weforum.org/gcr](http://www.weforum.org/gcr). с. 102-356
3. Malakhovskyi Y., Nabulsi H. N., Savitska I. Features of financing of the innovative-oriented structures using mechanisms of the public-private partnership. – Baltija Publishing, 2017.
4. Malakhovskyi, Y. State regulation of cluster' mesosystems in the structure of national economic / Y. Malakhovskyi, O. Lizunkov, I. Savitska // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки : зб. наук. пр. - Кропивницький : ЦНТУ, 2017. - Вип. 32. - С. 87-95.

